

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Provincies un mes. . . . . 0'25 Ptas.
 Estranjé un any. . . . . 6'00 "
 Número corrent. . . . . 5 cents.
 No retornám ets originals.

Dirècció y Redacció: Arabí 6-pral.
 Buzón: Kiosco de G. Lirola.-Borne

Directó, Administradó y Propietari
ES MASCLE ROS

(Tirada: 3400 exemplars)

SETMANARI BILINGÜE INMICH DE SES PENES Y AMICH D'ES BON HUMÓ

A l'Audiencia anám

(D'es Procés Juan March—Mascle Ros)

Dijous ma notificaren s'auto de procesamiento, amb el cual ma demanen sa friolera de «dos mil quinientas pesetas para asegurar las responsabilidades pecuniarias de esta causa, y si no lo verifica, procedase al embargo de sus bienes....» ¿Que bufes Pinóy?

¡DOS-MIL-CINCH-CENTES PESSETES! Si jo tengués una cantidad tant grossa, no m'entendria fent gloses ni hem voldria buidá es cervéll cercant consonants a Verga, que per moltes voltes que li doní, domés n'hi trop una que es: «el mos esverga» y si heyá qui n'hi trobi mes, que les ma duguí y les hi pagaré a pessa ample cada una que son ses llimosnes que fa es meu vahinat.

¡DOS-MIL-CINCH-CENTES PESSETES O S'EMBARGO D'ES MEUS BENS! ¡Ja li agradaría a n'es vahinat que m'embargassen es meus bens! Rendes ni mobles jo no hen tench, y prova de que no tench mobles, es que fa vintisis Nadals que vatj neixe y encare ma conserv fadri.

Es meus bens son: s'humó, ses gloses amb mallorquí populá y castellá d'es que susa, entrada de cá a teatros, cines y toros y sa propiedad d'es simpálich setmanari Foch y Fum que dona encéms a n'es bons y esficzia es mals, el cual dat a s'elevat preu d'es papé surt mes sencill que una dona amb camieta.

¡Ja li agradaría a n'es vahinat de que ma desheredassen d'es meus bens!

Camí de l'Audiencia va s'asunto, y cap a n'es banquillo m'hen vatj jo empés per sa denuncia de D. Juan March y Ordinas (a) Verga, desde hont confiy demostrá a dit señó, que jo únicament vatj posá amb vers mallorquí, lo que havien dit ets altres amb prosa castellana. ¿Que es Tribunal ma condemna? Imitaré en Bisbal que va aná a veranear a Solle y ¡qui sap si també hem ferán concejal! ¿Que surt absolt? Ma contraquerellaré p'es dañys y perjudicis y si ets amichs a canvi d'es banquillo ma donen algún banquete, (está lletj jo mateix fermé sa propaganda,) convidaré es meu vahinat, el faré seure a un cap de taula y li diré amb gloses y amb mallorquí que es axí com éll heu entén:

Dies fanés y diumenjes,
 ets molt poderós, molt rich.
 Jo ayuy comand y ta dich,
 menja que de lo teu menjés.

JORDI MARTÍ ROSSELLÓ
 (a) Es Mascle Ros.

Cuento que parece historia (I)

Algo he adquirido referente al tenebroso asesinato del Sr. Garau, pero no es lo suficiente todavía para hablar claro y sin temor a caer en el abismo de las injurias graves, así pues que lo dejaré para sucesivos artículos, que, a mas de llamar la atención del lector, socavarán los sillares que sirven de asiento al poderoso culpable; y puesto que no sé como llenar algunas cuartillas que me quedan en blanco, voy a relataros la primera parte de un cuento.... que quizá por el tiempo se transforme en historia, cuyo título es:

Tenebroso asesinato

«Pues señor; un matrimonio vivía acomodadamente en la villa de X, cuyo cabeza de familia Don Z era un aventurero, un ladrón, un usurpador del Estado, un

(1) (Sistema Revenjoll.) «El ma contá es pastoret errat de contes Juanito Marcos Ordinario de Santa Margalida»

contrabandista, el cual se desvelaba con el afán de deshonorar menores, y, en dicha villa, habitaba un paisano suyo, Don H quien dedicábase también al contrabando, el cual gozaba de gran influencia con la esposa de Don Z, y, según se susurraba por la villa, prestábele ella favores, en revancha del mal comportamiento de su libertino esposo.

El favorito de la señora, era además de gallardo, muy afortunado en sus negocios, lo cual le valió que la acreditada marca *Enero*, prometiera nombrarle gerente o representante del tabaco que burlando la vigilancia rodaba por España.

Picado por celos matrimoniales y comerciales, Don Z juró a su infiel esposa, que se vengaría dando muerte al amante y hasta según se decía, también lo manifestó por carta al mismo usurpador de su honor. (Decíase que mas le picaba el honor comercial que el matrimonial.) Muchas fueron las cartas que se cruzaron los dos amantes, en las que la hembra aconsejaba al varón, se guardara de las iras del ofendido marido, pero.... ¡oh fatalidad! Un día apareció en la prensa valenciana primero y luego en la mallorquina, que víctima de cobarde asesinato acababa de expirar el infeliz amenazado de muerte.

La familia del muerto, quiso denunciar al contrabandista Z, pero éste que llevaba entre manos un importante pleito con dicha familia, un día reunidos en el Restaurant Oriente díjole al padre del difunto:

—Estoy en visperas de aplastarte.

—¡Tu eres el autor de la muerte de mi hijo! (Respondióle el padre enseñándole un montón de comprometedoras cartas.) ¡La balanza de la Justicia pesará tus hechos! ¡Recriminará tus amenazas!

Pero como el contrabandista Z, tenía la sartén por el mango, díjole que retiraba el pleito con la condición de que le entregara aquellos documentos. Negóse el padre de la víctima, y a propuesta del ordinario representante de la marca *Enero*, convinieron en presentiar y lacrar dichas cartas, a fin de que no se pudieran servir de ellas, ni el acusado ni el acusador.

Según reza el cuento, desde aquel día dichas cartas obran en poder del ordinario representante de la marca *Enero*.

La próxima semana, si tengo tiempo suficiente para leer la segunda parte del mismo cuento, te la contaré amable lector. Se titula: EL RECUERDO DEL MUERTO O EL PERIODISTA COMPRADO.

JORGE MARTÍ ROSSELLÓ.

Qui mal entén...

La señora Remedios, (forastera molt xerradora y mes beata que una valldemosina) dilluns passat volguent aná a Alaró, comprá una segona, y a pesá d'es refrán que díu «may s'aplega un corp amb una cadernera», tengué sa sort de topá dins es seu cotxo a n'el Pare Nofre qui partía a fe un sermó de corema cap a Manacó.

El Pare Nofre, lletjia es breviar y la señora Remedios per aprofitá es tamps passava el rosari, cuant de pronta li foj de sa memoria es nom d'es poble que anave, (Alaró) però ja per que no s'equivocás, a s'estació de Palma li havien dit que botás despues de Santa María, però com que ella tampoch sabía cuant trobaría Santa María, sa vé amb sa necesidat de preguntá a n'el Pare Nofre:

—Disculpe Padre: Ahora no recuerdo que viene despues de Santa María.

—Ora-pronobis. (Contestá es capellá sense alsá es cap y creguent que sa refería a sa lletania.)

—Gracias Padre. (Digué na Remedios.)

Com que Ora-pronobis y Alaró pareixen dos jermans bessóns, ¡(Cal) sa forastera quedá satisfeta y

tranquila, esperant arribá a s'estació Ora-pronobis que era hont ella creya que anave, però a pesá que sa tregués ets uys lletjint es lletereros de ses estacions, arribá es tren a Manacó y ella no pogué veure amb remey ningún s'estació d'es poble que anave.

CAP VERJO

D'Inca

¡Espectasió general!
 Ses sesiones des nostro Ajuntament, desperten es poble pagano Inquero.

Jó pobre Barbó no se res de res y amb canvi cuant noten sa meva presenci confonguentmé amb en Garcia Prieto, ma fan preguntes que ma posen amb un aprieto.

Es salón atestad, es Secretari dona lectura a s'acta anterior, s'aprova y sa firma per deu consejals qui assisteixan y luego se dona lectura a sa relasió de gastos públichs durant sa passada setmana, la cual motiva s'ertá discusió cortada p'es Señós Payeras, Amengual y Reus.

¡Inqueros! ¡clamau victoria! Nostros administradós han conseguid obrí un'altra portéll; és es dí, han dada una passa més, p'es plano general de reformas y que tod los siga enhora-bona.

El S.º Reus insisteix en sa falta de asistenci de los Señós Consejals a sas sesiones per que se los fasi nou requeriment, pues pensava proposá un tema interessant, lo cual no ferá mentres nóti tal ausensi; interveen los Señós Morey y Cortes, en so unich fi de calma s'estad nirviós del seu compañero de Consistori y el S.º Batle promét interesarsé en veura si sería posible complaura tal petisió.

Es resto de sa sesió va esser tod PEXI MINUTI un que altra síseo d'es públich y varias exclamacions. *Finis-opus-coronat est.*

BARBÓ.

NOTA: Per sa persiana d'es Carré de Sant Bartomeu, algú s'ha cuidad de introduhí s'ert pergamino dins casa meva; es qui tracta de CIERTOS AMORIOS y trama filada dins c'al "ZAR INQUERO".

Suplich a son autó enseñi se cara y responga d'es seus dítxos; aquests asuntos son delicads, no me afectan en lo mes minim y no vatx de BROU.

¿MOS ENTENEM?

ALTRA NOTA: Cuant apareixarán a nes públich sas presedents indicacions, salvo suspensió o altra inconvenient inesperat; sabré já es per qué de s'ertá s'itació judicial que se me acaba de fer avuy per día 20 de los corrents.

Com que teng s'ertesa absoluta en no haver dilinquit, tranquilíssim espér es fallo, cuyo resultat vos posaré de manifest en números sucesius.

LLORENS BELTRÁN.

18-3-918.

Per "Llevant" d'Artá

(Continuació)

¿Que no tenía Instrucció? Axó es segóns com heu agafa vosté; per que si Instrucció no es mes que la nostra parla o el cant de Minerva, veritat es que no n'hi havia per que a les hores no estava amb circulació ni havien venguts es célebres oradors que mos presentá a n'es Teatre Principal, que cregui que si sa Instrucció de que vosté parla es sa que mos presentá, preferesch essé destruit p'es meus ideals, abans que ensolvivarmé es cervéll amb la nostra llengua; y tornant a n'es punt d'Instrucció, li diré que a n'es meu modo de pensá allá sa fé tot lo que estava a n'es nostro alcáns que va essé declamació (que vosté fa cantant) y sociedad, vol dí que tots sabiem que era amor social y amb cuant a sa Sociedad, la sabiem respectá.

Diu que la volém reconstituir amb elements de la Sociedad Obrera y altres. Aquí si que vosté no está dins sa realidad. Noltros no aplegám elements de cap Centre; tantsols s'ha fetá una indicació a n'es qui duyen es cap devanté per si volían torná ocupá es seu puesto, però no li cabi cap dubta que noltros en pegá un tó d'atenció, tots es leals compareixerán a ses files, y axó li demostrará si allá dedíns hey havia esperit social o no.

(Continuará)

S'ha publicat Lo que son es mascles.

Rabassons de Lluchmajó

Perque no mos poguessen taxá de descuidats es nostros lectors, hem passat a fe informació sobre es texto d'es telégrama publicat dissapte passat a Foch y Fum havent dat ses nostres averiguacions, es siguient resultat:

1.ª Es *Mestre Sobrassada*, segons hem pogut averiguá, es el seño *Tous*, primé mestre nacional d'aquesta Ciudad, *mote* que se li ha posat segons tenim entés, per essern molt afectat aquest seño de *sobrassades*... de Sant Norat (vulíem di de budell gruixat.)

2.ª Es mateix seño, no sabém si per indicacions de *alguien que opera entre bastidores* pareix sa pren sa molestia d'acompañá es seus deixebles a l'ofici, donant amargas propines a n'es que sols volen cumpli aquest acte de cristiandad acompañats de ses seves propies mares tant *católicas*, *apostólicas* y *romanes* com puga essé el seño *Tous*.

3.ª Es mateix seño *Tous*, (será llarg axó) que tenia ubert un curs de conferencias a sa seva escola, *ha pensado y resuelto suspenderlas*, cuant sols faltava per acabá es curs, dues conferencias. Sa de mestre *Parets* (també estava invitat encara que parezca mentida) y sa de s'ilustrat metje seño *Contestí*.

Males llengos diven que s'autó moral d'aquesta determinació, es mestre *Andreu d'es Lloch Sagrat*, lo que noltros no mos atrevim a creure, ja que no concebim al seño *Tous* com a un monigote automàtic d'el Ram.

Que ses disertacions de mestre *Parets* y d'el seño *Contestí* no havien d'essé de s'agrado de sa primera autoridat eclesiástica, es mes que probable, segú.

¿Y per axó han suspés ses conferencias?
¿A que tendrán rahó ses males llengos?
Ets aconteixaments dirán.

VERDAD.

De memorable se pot tituló se sessió que celebrá día 14 es nostro Ajuntament.

El seño *Montserrat Tomás* proposá a sa corporació s'instruis expedient per veure si es seños *Cirerol* y *Tomás Catany* porien desempeñá es càrrec de concejal y es de recaudadó de Contribuciones y Consums respectivamente. Sense que axó indicás parcialidad, venjane ni odi personal.

El seño *Montserrat Parets* (es concejal que te mes xarrera y més fret) va suscriure amb un tot lo proposat pes seu homónim y que supueste que tots es concejals estan fora de sa llei, si reintegrasen; y además digué d'una manera fáctie, que alló que el seño *Calons* volia fe tan menjívól, cuant heu tregué de día infringint es baldo de s'Alcalde, era faltá d'una manera manifestada a sa llei.

El seño *Montserrat Parets* manifestá en sessió pública que tots es concejals faltan a sa llei, y es demes que asistiren a sa sessió, heu confirmaren en so seu silenci.

¡Ay, Severo, Severito.....!
Está vist que per essé bons concejals han de essé sabates, puesto que tots es que prengueren part en sos *debates* de dijous passat, inclús es que digueren: *Sipi y nopi*, heu eren o estaven identificats en so seról.

Entre carambolistes

- Comprá un bon billar esper.
- Escolta: Si vas formal, creu que es d'en *Nadal Ferrer* no tenen qui los super, ja que éll es bon industrial.

ESTELLICONS

D'Esporles

¿Com no estau empagahits joves d'aquest poble de fe aquestas bandadas rossegant tot es diumenje per sa carretera sense tení coratje de acompañá una de tant atletes com hey ha que heu están esperant amb molta de ansi? Sols vos fas aquesta advertencia per que he sentid rumors de que un número bastant crescut de esterns volen vení per fervós mirá.

No sigueu beneits, revestiuvós de coratje y a festa s'ha dí y al menos los donareu un bon *rollet*.

D'Alaró

A món amich *Corresponsal* d'es *FOCH y FUM*, *Gaspá Arróm*.

Apresiasi compañero: En molt de sentiment prenc se ploma, per contestá a una alusió feta a mon pare, respecta si o no té alguna novedat. Efectivament l'ha tenguda, quedant inútil d'es brás endret a consecuencia d'una terrible caiguda d'un simal, coranant una ausina milenari, allá baix d'es Puig de Galatzó. No estrañys per lo mateix, es meu mutisme, respecte se correspondenci amistosa entaulada entre varios colaboradores d'es *FOCH y FUM*, per alló de que, *ses majós sa mengan ses menós*, y com tu comprens, hegut d'abandoná la vila y tocá soletas, cap a n'es rancho, ahont me

quedaré regularment per molt de temps sustituhint a mon pare fins acabá s'escarada qu'ell va pendra.

Queda, per axó suspesa se meva colaboració y relació en sos simpáticos amichs, qui no han pogut encare estellá se lleña *marca política caciquil*, causa segura de no tení sa tan suspirada Biblioteca, amb sa inteligenci que digueru qu'era tan bona d'estellá, resultant de fet, que serán élls equivocats y no mon pare, cuant va dí, qu'era se mes dolenta, no poguent hi treure es càrrech.

Te agraiesch coralment es teu interés respecte sa salud de mon pare, retrato que te incluesch en la present. (Un retrato de «*Baleares*».)

Per últim memorias de ton servidó, que estendrás fins a n'es meus vigorosos amichs de sa Biblioteca, que sentiria molt qu'els se trobassin enterrats com tu dius «devall qualque arxiu (*colmo de sa desgraci*) de papés veis que hare trehuen» y que supós que s'ajuntament vendrá a bon preu atés s'escassés de papé, poguent resultá un exelent negoci per cubri es déficit de 20.282'69 pessetes segons un públich manifest.

Repetesch ton amich afm.

Un fiv d'es *Lleñaté*.

De Binisalem

Desitjaria sebre a n'aqué sa dedica una famella d'es carré de Selva, la cual reb ses visites de les onse y mitja d'es vespre *en adelante*.

Tant prest ha entrat es visitant, com es llum s'apaga y encare que estiga la cosa a les fosques, jo no ma qued a *obseuras*, pues que sent:

Paraules de tot color,
besitos reconcentrats,
riayetes de xiflats
y hasta suspiros de amor.

Súplica

Seria baix de tot punt necessari, que se posás un correctiu a s'escriuent de sa pescataria d'es Moll, pues per culpa d'ell, es peix de pobre sa paga a un preu elevat, y axó que diu que es *salvadó y assecura*.

D'es Secá de la Real

La trobaren desmayada en terra y pegant crits, diguent que havia entrada una fantasma a dins es cuarto y li havia robades ses alhacas.

Peró cuant va está aclarit resultá que es seu *garrít* necesitava dobbés.
Les hi dá que les vengués
y éll axí heu fé. ¡Vaje un frit!

De Soile

Canta amb *quintillas* «*Un Espía*».

En Manuel de Ca'n Salat es barberet ciudadá, sempre está malhumorat perque un jove li ha usurpat es puesto de festejá. So mareix, p'es seu mal fi ja que un día es bargantell parlant d'atletes va dí que per ferlés sucumbi cap n'ha trobat may com éll; y mirau si es seductó, que hen volia una de grassa y sercá un interventó per declararli s'amó y no rebre carabassa. Ell de guapo hen presumia però amb molta mala pata diguent si a Palma venia s'atlotá, a éll li duria per regalo una corbata. ¡Mirau si es molt inocent que no veu que ella no el vol y acudeix s'impertinent a s'escala a tot moment y allá li fa es cantussol.

Un jove que tant presúm de seductó, es un *ingrato* digne de que es *FOCH y FUM* fentli perdre s'acostum li publiqui es seu retrato.

De Campanet

En *Casetas* es s'homo del día y d'el vespre.

¡Qui no ha vist com es nostro Batle carnisé s'altre diumenje, encalsantló de taverna en taverna per pendrerli es farol!

¡Fins a tres n'hi prengué! Y entrant amb discusions, arribaren a n'es punt de regoneixe es secretari d'en *Casetas*, a n'el cual trobaren un *arma privada* o sia una petaca buida. (No deixa d'essé un *arma privada* perque s'homo fumadó que la du, sa veu *privat* de fumá.)

Ses discusions jiraren tota sa vetlada, referent a sa conducta d'es Batle, el cual dona orde de tanca ses tavernes a les deu, y si son *de los suyos*, poren teni ubert fins que es partit d'es Batle caiga.

Un altre día parlarém d'es cuartet que te es Batle y familia a n'es corral de cert café.

Un cá coix.

Radiograma de Menorca

Aconseyam a tots es pares y mares de Palma y es seus suburbis, que no deixin aná ets seus infants menors d'edad totsols a n'es *Lirich*, perque hey habita un *paisano* que fa actes inmorals amb dits infants.

Si torna suesehí, direm nom y llinatje de dit subjecte.

Rectificació

A s'estellíco de la setmana passada titulat «*De s'Arraval*» diguerem que era sa *confitera* sa que maltractá sa *sevillana*; y resulta que va essé sa vahinada de sa confiteria que com a peixetera que es, no té res d'estrañy.

Explicat axó, queda salvat s'error.

¡Vaje una afaitada!

Disapte passat a les tres d'es decapvespre, parti a afaitarsé es *pollo* y era dilluns a vespre y encare no havia vengut de ca's barbé.

Jo conech barbés paupes dins Palma, però que necessitin tres díes per llevá es pel a un mascle poch pelut, no hen conech cap.

¿A veure si corregué tots es barbés y perque hey havia jent y éll no es poria entreteni, después de visitá es de Palma visitá es d'es pobles? Ja es facil, per que n'hi hagué que el veren per Manacó y encare no li havien pres es pel.

D'Algaida

Un viudo va aná a cercá lo que crech que no tenia y segons varen contá que li feren devallá s'escala sense manía. Escalóns va debaixá el pobre de quatre amb quatre. ¡Mare de Deu y quin batre! Res, ja hen tornaré parlá.

Cosos rares

En *Verga* ha duit *Es Mascle Ros* a n'es Tribunal perque li digué «*tunant*» y «*El Obrero Balear*» de la setmana passada diu «*Farsantel*» a D. *Bernat Obrador concejal perpetuo*, y s'ha quedat tant fresquet.

¿Será que en *Verga* te mes vergoña que D. *Bernat*, o que D. *Bernat* te menos dobbés que en *Verga*? Tots dos tenen sa paraula.

Chisporroteo d'Artá

Mos trobám a sa Setmana Santa y per dins es cafés parlen de lo que ferá l'amo'n Tomeu es Batle, el cual fins avuy no ha dat motiu a queixa ja que amb sos actes públichs heu fa milló que s'altre.
Pensau a avisá mestre *Rodriguez*.

Plassa de Sant Antoni N.º 8

Pinta carros, carretóns,
bicicletes, cuanto hay
y que treu molt be es recóns.
Preus amb bones condicions.
Tot axó heu fá en Tomeu Gay.

Couplets de FOCH y FUM

S' hora d'es ball

Música de «*la hora del té*» (*Tango*)

Vatj al «*Excelsior*» un salón de *Sa Travessa* hont de paréyes tot seguit n'está que vessa trop es *fulano* y amb so piano ballám un tango que pereix just un fandango.

A un reconét están ses veyes arrufades y va p'esmitj en *Barceló de ses flassades*, du corbateta ben blanca y planxadeta qui pessetjantse p'es salón pereix just un mossón.

Tocan es músichs un elegant *fox-trot* y tothóm balla lo mes serio que pot. Y hey há es meu *pollo* que el balla ben puntetjat, va tan emparpalat que pereix un garrót.

Y cuant sortim d'el «*Excelsior*» ben plagadets nám de bressét y caminám arrufadets, llevó mos aturám perque mos ve de pás a pendre un bon *chocolate* a *Can Tomás*.

ES MASCLE ROS

Couplet per la setmana qui ve: «*JENT DE BARCA*» Música de *La Apache* «*Yo soy feliz con la gente del hampa*».

Billar venturé--Conquistador 16

¡Palmesans! Atropellau si no voleu pagá el pato. No sabeu que despreciau si are no heu aprofitau ja que es un billar barato.